

Thực trạng các yếu tố ảnh hưởng đến rèn luyện kỹ năng học tập theo hướng phát huy tính tích cực của sinh viên Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Lê Trọng Phong*

*Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Received: 12/10/2023; Accepted: 20/10/2023; Published: 28/10/2023

Abstract: On the basis of a survey of 154 second-year students at Vinh University of Technology Education, in this study, the current situation of factors affecting learning skills training in the direction of promoting personality has been analyzed and clarified. positive for students. The results of the survey and evaluation show that, among the subjective factors, the most influential ones are: the needs and motivations of students, in the objective factors, the teaching method factors of the lecturers. The staff has the most influence on training study skills in the direction of promoting students' positivity.

Keywords: Studying skill; learning skills towards promoting positivity; Factors affecting learning skills

1. Đặt vấn đề

Trước xu thế hội nhập toàn cầu và quốc tế hoá quá trình sản xuất cùng với những đòi hỏi mạnh mẽ của nền kinh tế tri thức và sự phát triển mạnh mẽ của khoa học kỹ thuật công nghệ, giáo dục đại học không chỉ dừng lại ở việc trang bị tri thức, hình thành kỹ năng (KN) nghề mà còn hướng đến mà bồi dưỡng các kỹ năng học tập (KNHT) theo hướng phát huy tính tích cực cho sinh viên (SV) như: KN tư duy phân biện, KN tư duy sáng tạo, KN tự học, KN làm việc hợp tác nhóm, KN phát hiện vấn đề và giải quyết vấn đề, KN vận dụng kiến thức một cách sáng tạo vào giải quyết những vấn đề nảy sinh từ thực tiễn... Tuy nhiên, trên thực tế, các KNHT này của SV còn ở mức trung bình, việc rèn luyện các KNHT còn bị ảnh hưởng bởi nhiều yếu tố khác nhau. Do đó, việc nghiên cứu, xác định các yếu tố ảnh hưởng và mức độ ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV là cơ sở quan trọng để đề xuất các biện pháp tổ chức rèn luyện hiệu quả.

2. Nội dung nghiên cứu

Có nhiều yếu tố chủ quan, khách quan ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực của SV. Để đánh giá mức độ ảnh hưởng của các yếu tố này, chúng tôi đưa ra một số các yếu tố và các mức độ ảnh hưởng từ không ảnh hưởng đến ảnh hưởng nhiều để SV lựa chọn. Kết quả được thể hiện như sau:

2.1. Các yếu tố chủ quan ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực của SV Trường Đại học Sư phạm Kỹ thuật Vinh

Có nhiều yếu tố chủ quan từ phía SV ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực, trong nghiên cứu này, chúng tôi chỉ xem xét 5 yếu tố: Ý chí vươn lên học tập của SV; Nhu cầu, động cơ học tập của SV; Khả năng nhận thức (lập luận khoa học; tư duy sáng tạo; tự đánh giá); Tính tự giác, chủ động, tích cực, sáng tạo trong học tập môn học; Phương pháp học tập của SV. Kết quả được thể hiện ở bảng 2.1

Bảng 2.1. Các yếu tố chủ quan ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực

TT	Các yếu tố chủ quan	Mức độ ảnh hưởng					
		Không ảnh hưởng		Vừa phải		Nhiều	
		SL	Tỷ lệ %	SL	Tỷ lệ %	SL	Tỷ lệ %
1	Ý chí vươn lên học tập của SV	0	0.00	58	37.66	96	62.34
2	Nhu cầu, động cơ học tập của SV	0	0.00	28	18.18	126	81.82
3	Khả năng nhận thức (lập luận khoa học; tư duy phân biện; tự đánh giá)	0	0.00	91	59.09	63	40.91
4	Tính tự giác, chủ động, tích cực, sáng tạo trong học tập môn học	0	0.00	44	28.57	110	71.43
5	Phương pháp học tập của SV	12	7.79	62	40.26	80	51.95

Việc rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực của SV chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố chủ quan bên trong và những yếu tố khách quan bên

ngoài. Theo đánh giá của GV, trong các yếu tố khách quan và chủ quan thì yếu tố có ảnh hưởng trực tiếp và ảnh hưởng nhiều đến kết quả rèn luyện và học tập của SV là nhận thức, thái độ, động cơ, tính tích cực tự giác, phương pháp học tập của chính bản thân SV. GV cũng không phủ nhận rằng, cách thức tổ chức luyện tập KNHT theo hướng phát huy tính tích cực, kinh nghiệm hướng dẫn rèn luyện KNHT của GV, cố vấn học tập và điều kiện đáp ứng của nhà trường cũng có những ảnh hưởng không hề nhỏ. Nhận định này khá trùng khớp với tự đánh giá của SV. Theo đó, yếu tố được SV tự đánh giá có ảnh hưởng nhiều nhất đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực là “Nhu cầu, động cơ học tập của SV” có 81.82% SV lựa chọn. Động cơ luôn là yếu tố thúc đẩy con người tiến hành các dạng hoạt động. Trong trường hợp này cũng thế, xuất phát từ nhu cầu, lòng khát khao có tri thức sẽ nảy sinh động cơ thúc đẩy, động cơ học tập đúng đắn sẽ là yếu tố quan trọng quyết định đến việc tích cực tự giác rèn luyện KNHT và kết quả học tập. Chính vì vậy, SV cũng đánh giá rất cao những ảnh hưởng từ chính thái độ học tập của mình, có 71.43% SV tự đánh giá “Tính tự giác, chủ động, tích cực, sáng tạo trong học tập môn học” có ảnh hưởng nhiều đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực của SV. Bởi lẽ thái độ học tập sẽ quy định tính tích cực, tự giác của mỗi cá nhân, có thái độ học tập tích cực thì SV sẽ luôn chủ động tìm kiếm những phương pháp, những hình thức học tập, rèn luyện phù hợp mang lại hiệu quả cao. Để phản ánh khách quan vấn đề này, chúng tôi có trao đổi với một số GV cũng được họ đồng tình với quan điểm, nhận thức của SV. Theo thầy Tr.V. P, “trong bất kỳ hoạt động nào, khi con người có ý thức thái độ đúng đắn đều dành được những kết quả tương xứng, trong học tập cũng vậy, những SV có ý thức thái độ học tập tốt, luôn có tinh thần cầu thị, tích cực trong suy nghĩ, xây dựng bài, tự giác tìm tòi kiến thức mới thì kết quả học tập thường rất cao, những SV chưa có ý thức thái độ học tập tốt thì kết quả ngược lại”. Như vậy, SV đã có nhận thức, tự đánh giá đúng về tầm quan trọng của thái độ trong học tập, nhận biết được những ảnh hưởng của thái độ học tập đến rèn luyện KNHT. Vì vậy, nếu có biện pháp để giáo dục, nâng cao nhận thức, thái độ cho SV thì sẽ góp phần nâng cao hiệu quả học tập và rèn luyện KNHT.

Theo tự đánh giá của SV, một yếu tố thuộc về bản thân họ có ảnh hưởng nhiều đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực của chính họ đó là “Ý chí vươn lên học tập của SV”, có 62.34% SV lựa chọn. Quả đúng như tự đánh giá của SV, nếu có nhu cầu, động cơ tốt, có thái độ tích cực nhưng thiếu ý chí, thiếu sự quyết tâm thì cũng khó đạt kết quả cao trong rèn luyện, học tập, khi gặp bế tắc hoặc bị ảnh hưởng bởi các yếu tố ngoại cảnh dễ buông bỏ. Nhưng khi SV có ý chí, có sự quyết tâm cao, tính tự giác trời đất thì dễ dàng vượt qua các rào cản, SV biết tự đấu tranh để vượt qua chính mình. Một số yếu tố từ phía SV khác cũng có ảnh hưởng đến việc rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực nhưng ở mức độ vừa phải và ít ảnh hưởng hơn. Đây là cơ sở quan trọng để chúng tôi đề xuất, xây dựng các biện pháp phù hợp, khả thi trong việc rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV.

2.2. Các yếu tố khách quan ảnh hưởng đến rèn luyện KN học tập theo hướng phát huy tính tích cực của SV Trường ĐHSPTV

Các yếu tố khách quan bên ngoài ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực, trong nghiên cứu này xem xét gồm: Phương pháp giảng dạy của giảng viên chủ yếu là thuyết trình, ít tổ chức xemina, thảo luận nhóm; Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập chưa chú trọng đánh giá năng lực; Giảng viên chưa quan tâm rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV trong giảng dạy; Ít phản hồi về việc học tập, chất lượng làm bài tập cho SV; Sự động viên, khích lệ, tạo động lực cho SV trong học tập môn học của giảng viên. Kết quả ở bảng 2.2

Bảng 2.2. Các yếu tố khách quan ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực

TT	Các yếu tố khách quan	Mức độ ảnh hưởng					
		Không ảnh hưởng		Vừa phải		Nhiều	
		SL	Tỷ lệ %	SL	Tỷ lệ %	SL	Tỷ lệ %
1	Phương pháp giảng dạy của giảng viên chủ yếu là thuyết trình, ít tổ chức xemina, thảo luận nhóm	0	0.00	47	30.52	107	69.48
2	Kiểm tra, đánh giá kết quả học tập chưa chú trọng đánh giá năng lực	7	4.55	86	55.84	61	39.61
3	Sự quan tâm rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV trong giảng dạy các môn học	6	3.90	48	31.17	100	64.94
4	Ít phản hồi về việc học tập, chất lượng làm bài tập cho SV	18	11.69	64	41.56	72	46.75
5	Sự động viên, khích lệ, tạo động lực cho SV trong học tập môn học của giảng viên	14	9.09	56	36.36	84	54.55

Bảng 2.2 cho thấy, các yếu tố khách quan ít ảnh hưởng đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV hơn các yếu tố chủ quan. Theo tự đánh giá của SV, trong các yếu tố khách quan được xem xét, yếu tố có ảnh hưởng nhiều nhất là “Phương pháp giảng dạy của giảng viên chủ yếu là thuyết trình, ít tổ chức xemina, thảo luận nhóm”, có 69.48% SV được khảo sát đánh giá có ảnh hưởng nhiều và có 30.52 %SV đánh giá có ảnh hưởng nhưng mức độ vừa phải, không có SV nào đánh giá là không ảnh hưởng. Phương pháp dạy học của GV vô cùng quan trọng bởi dường như, SV đang trong giai đoạn dần hình thành KNHT, khi GV sử dụng các phương pháp dạy học tích cực, tổ chức hướng dẫn các em một cách bài bản, có quy trình, SV sẽ có hướng đi tốt hơn, cách giải quyết vấn đề tốt hơn, đạt hiệu quả cao hơn. Qua trao đổi, một số GV cho biết, để dạy học theo mô hình mới nếu SV không được trang bị kiến thức, KNHT tích cực thì rất khó có thể đạt mục tiêu đặt ra, vì vậy trong các giờ giảng GV đã tích cực áp dụng các phương pháp và kỹ thuật dạy học tích cực vào bài giảng của mình, nhưng đa số SV vẫn có thái độ không hợp tác, rất ít SV chăm chú nghe giảng, tích cực trao đổi ý kiến. Để kiểm chứng vấn đề này, chúng tôi đã tiến hành quan sát, dự giờ một số tiết dạy của GV, kết quả đúng như đánh giá của GV, mặc dù trong giờ học có GV dự giờ nhưng nhiều SV rất lơ là việc học, GV giao nhiệm vụ học tập thì không thực hiện, ngồi nói chuyện riêng, làm việc riêng; GV chia nhóm nhưng chỉ số ít SV trong nhóm làm việc còn lại không tham gia ý kiến, thụ động, ỷ lại bạn bè. Yếu tố là “Sự quan tâm rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV trong giảng dạy các môn học” cũng được SV đánh giá có ảnh hưởng nhiều đến rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực cho SV, có 55.84% SV được khảo sát lựa chọn, 31.17% SV cho rằng ảnh hưởng ở mức vừa phải. Kết quả này phản ánh đúng với nhận thức của SV và GV. Bởi nếu trên lớp GV thiếu quan tâm, hoặc không tích cực rèn luyện hoặc tổ chức rèn luyện không đúng phương pháp thì kết quả cũng không cao. Chính vì vậy, cần có biện pháp giáo dục nâng cao nhận thức về tính tích cực, tự giác trong học tập cho SV.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, việc rèn luyện KNHT theo hướng phát huy tính tích cực SV chịu ảnh hưởng bởi các yếu tố chủ quan và những yếu tố khách quan. Trong đó, , phương pháp tổ chức dạy học của giảng viên có ảnh hưởng rất nhiều đến việc phát triển, nâng cao KNHT theo hướng phát huy tính

tích cực cho sinh viên. Vì vậy, các giảng viên cần tích cực trau dồi, cập nhật các phương pháp và kỹ thuật dạy học mới để áp dụng vào dạy học các học phần/môn học nhằm nâng cao tính tích cực, tự giác trong học tập cho sinh viên. Chú trọng hướng dẫn cách học cho sinh viên theo hướng tăng cường tự nghiên cứu dưới sự hướng dẫn, giám sát của giảng viên; thường xuyên tổ chức cho sinh viên tham gia vào các hoạt động: làm việc theo dự án, trải nghiệm, dạy học tình huống, thảo luận, trao đổi, chia sẻ, hỗ trợ nhau trong quá trình học, thực hành luyện tập để nâng cao KNHT cho sinh viên. Mặt khác, Để khắc phục tình trạng này, chúng tôi đề xuất hai biện pháp chính: Thứ nhất, tổ chức rèn luyện kỹ năng học tập theo hướng phát huy tính tích cực cho sinh viên thông qua các buổi tập huấn chuyên đề. Mục tiêu của các buổi tập huấn là giúp sinh viên hiểu rõ về sự cần thiết của việc học tập tích cực và tự chủ. Điều này sẽ giúp sinh viên thay đổi nhận thức nhanh chóng và thích ứng với môi trường học tập ở bậc đại học, đặc biệt là mô hình học tập tích lũy tín chỉ. Đồng thời, biện pháp này cũng sẽ tạo ra nhu cầu và động lực để rèn luyện kỹ năng học tập theo hướng phát huy tính tích cực; Thứ hai, tổ chức rèn luyện kỹ năng học tập thông qua dạy học các học phần/môn học. Đây là cách để rèn luyện, củng cố và nâng cao kỹ năng học tập theo hướng phát huy tính tích cực cho sinh viên. Bằng cách áp dụng phương pháp giảng dạy sáng tạo, đa dạng và tạo cơ hội cho sinh viên tham gia vào các hoạt động như xemina, thảo luận nhóm, chúng ta có thể tạo ra một môi trường học tập tích cực và khuyến khích sinh viên phát triển kỹ năng học tập một cách toàn diện.

Tài liệu tham khảo

1. Tô Nhi A, (2019), *KN thực hành nghề của SV ngành sư phạm mầm non tại Thành phố Hồ Chí Minh*, Luận án Tiến sĩ Tâm lý học, Học viện khoa học xã hội, Viện Hàn Lâm Khoa học xã hội Việt Nam
2. Đỗ Thị Coong (2003), *Nghiên cứu tính tích cực học tập môn tâm lý học của SV đại học sư phạm Hải Phòng*, Luận án tiến sĩ Tâm lý học, Đại học Sư phạm Hà Nội, Hà Nội.
3. Nguyễn Văn Hoan (2004), *Rèn luyện KN học tập (làm việc với sách giáo khoa, thảo luận nhóm) cho học sinh lớp 6,7 trung học cơ sở*, Luận án tiến sĩ Giáo dục học, Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục.
4. Nguyễn Tuấn Khanh (2017), *Rèn luyện KN học tập cho SV trong đào tạo theo tín chỉ*, Luận án tiến sĩ Khoa học giáo dục, Viện Khoa học giáo dục Việt Nam